

מבוא

בני נוער שנטייתם המינית אינה הטרונורמטיבית (בני נוער להט"בים) מתמודדים עם מכלול המשימות והקשיים העומדים בפני כלל הנערים והנערות במהלך תהליך ההתבגרות שלהם. ובנוסף, בני נוער להט"בים נדרשים גם להכיר, להבין, להפנים ולהסתגל לנטייה מינית שאינה הטרונורמטיבית. תהליך המשופע בגילויי הומופוביה, בריונות, סנקציות חברתיות וסטיגמות. אלו משפיעים בהיבטים רבים ושונים על בני הנוער הלהט"בים, הן בהיבטים הפיזיים ובעיקר הפסיכולוגיים. ומכאן, החלטתם של בני הנוער להט"בים להיחשף, ל"צאת מהארון", הן בפני בני משפחתם והן בפני סביבתם וקובצת השווים להם, רצופה בהתלבטויות ובעיקר בחששות.

המחקר המוצע מבקש לחשוף את כוליות תהליך "היציאה מהארון" של בני הנוער הלהט"בים המתגוררים בתל-אביב. זאת, מתוך הנחה שקיימת לאקונה מחקרית בנוגע לתהליך זה בשלושה היבטים מרכזיים. ראשית, מרבית המחקרים שעוסקים בתהליך "היציאה מהארון" של בני נוער להט"בים הינם מחקרים כמותניים הבוחנים משתנים בודדים המהווים חלק מהתהליך. למשל, מידת הנטייה של בני הנוער למחשבות אובדניות, מידת החשיפה לאירועי בריונות על רקע הומופובי, מידת השימוש בחומרים נרקוטיים (אלכוהול וסמים) וכדומה. שנית, מרבית המחקרים הקיימים התמקדו בבני נוער להט"בים בארה"ב ובמדינות הדומות לה, ומיעטו לעסוק בסוגיית "היציאה מהארון" בחברות אחרות, למשל ישראל, שבה הקשר ההדוק שבין דת למדינה הינו מרכזי להבנת תהליך זה בקרב בני נוער. שלישית, המחקרים שבחנו את מידת התמיכה של ההורים בתהליך עשו זאת בכלים כמותניים, תוך שהם מבודדים את תמיכת ההורים לסט של משתנים ברורים.

מכאן, המחקר המוצע ינסה להיכנס ללאקונה מחקרית זו ולענות על השאלה: כיצד באה לידי ביטוי תמיכת ההורים בילדם בתהליך היציאה שלו מהארון, על גווניה ומבעיה השונים, ואיך ובאיזו מידה תרמה תמיכת ההורים לתהליך?

סקירה ספרותית

"הומוסקסואליות", וליתר דיוק, נטייה מינית שאינה הטרונומטיבית, היא נטייתם המינית של גברים ושל נשים הנמשכים לבני מינם או הנמשכים לבני ובנות שני המינים. בחברה ההטרוסקסואלית בה אנו חיים, ילדים וילדות מחוברתים עוד מגיל ינקות להתאמה בין הזהות המגדרית, התפקיד המגדרי והנטייה המינית לבין המין הביולוגי (למשל, גברים לא בוכים, בנות משחקות בבובות ברבי, ורוד זה צבע נשי וכו'). בחברה זו, נטייה מינית שאינה הטרונומטיבית נתפסת כסטייה, כהתנהגות שיש להסתיר "בארוך", כהתנהגות שמותר וצריך להפעיל נגדה סנקציות חברתיות (שילה, 2007). סנקציות אלו יכולות לנוע במקרה הגרוע בין הריגה של הפרט הסוטה (למשל, הוצאתו להורג של מג"ד שכונת זייטון בחמאס בעזה שנחשד כהומוסקסואל, פברואר 2016), לבין טיפול הורמונלי כפוי (לדוגמה, במקרה של מדען המחשב המפורסם אלן טיורינג, בבריטניה שלאחר מלחמת העולם השנייה) לבין, במקרה הטוב, לעג והשפלה בשידור בפריים טיים במקרה של התוכנית הכוכב הבא (כך, בעונה האחרונה של התוכנית הכוכב הבא, בחרו המפיקים של התוכנית לשרד ביצוע של שיר מקורי שעסק ב"יציאה מהארוך" באופן משפיל, סטיגמתי, מעליב ולועג).

גיל ההתבגרות המתאפיין בשינויים משמעותיים בהתפתחות הפיזיולוגית, הקוגניטיבית והרגשית של בני נוער הינו גם הזמן במהלכו מתעוררת בקרבם של בני הנוער מודעות לנטייתם המינית, בין אם היא הטרוסקסואלית, ובין אם היא להט"בית². בני נוער המתמודדים המכירים בזהותם הלהט"בית ומבקשים לממשה, נתקלים בקשיים. פעמים רבות הם נתקלים בגילויי הומופוביה, חוסר קבלה, ניכור, ואף באלימות פיזית ומילולית מצד קבוצת השווים שלהם ולעיתים גם מצד בני משפחתם (ענתבי, 2011). הם חשופים לשיעור גבוה יחסית של גורמי דחק שמקורם בהטרדות או אפליה בביה"ס ובמסגרות אחרות, והם מגלים רמות גבוהות יותר של בדידות, דיכאון ונטיות אובדניות.

מחקרים רבים מלמדים שתמיכה הורית המתבטאת בתקשורת פתוחה בין ההורים למתבגרים, בעידוד לאוטונומיה, ובעידוד לחקירה עצמית וסביבתית (פרדס, קובלסקי וכ"ץ, 2011) מקלה את ההתמודדות של הנוער הלהט"בי עם בריונות וגילויי הומופוביה מצד סביבתם, בעיקר בביה"ס (Espelage, Aragon, Birkett & Koenig, 2008), מעלה את הבטחון העצמי של המתבגרים הלהט"בים, משפרת את מצבם הבריאותי באופן כללי (Ryan, Russell, Huebner,

¹ שילה (2007) מלמד אותנו ש ה"זהות המינית" כוללת ארבעה מרכיבים: ראשית, המין הביולוגי המורכב מהמערכת הגנטית, ההורמונאלית והפיזיולוגית, שלפיהן האדם נקבע כזכר ביולוגי או נקבה ביולוגית. שנית, זהות מגדרית שהינה ההגדרה האישית והחברתית של האדם להיותו גבר או אישה. שלישית, תפקידי מגדר. כלומר, התפקידים וההתנהגויות שהחברה מחשיבה כ"גבריים" וכ"נשיים". ורביעית, נטייה מינית הנקבעת על פי מין האובייקט אליו אנו נמשכים/ות מבחינה אירוטית, רגשית ואינטימית.

² להט"ב הוא ראשי תיבות של: לסבית - נטייה מינית המאופיינת במשיכה מינית ורגשית של נקבה אל בנות מינה. הומוסקסואליות - נטייה מינית המאופיינת במשיכה מינית ורגשית של זכר אל בני מינו. טרנסג'נדר - מונח הכולל קשת רחבה של זהויות אשר קשורות לחוסר ההלימה ולהתנהגויות שאינן תואמות בין היות האדם זכר או נקבה, לבין התחושות המגדריות שלו או שלה. ביסקסואליות - נטייה מינית המאופיינת במשיכה מינית ורגשית של האדם אל בני שני המינים (זנדני, 2014).

(Sanchez, 2010) (Diaz &) מפחיתה מחשבות אובדניות ומצבי דכאון, ומורידה את הסיכוי לשימוש באלכוהול ובסמים (Needham & Austin, 2010).